

Informasjonsbrev fra Mattilsynet

FLYTTING AV JORD, MASKINER OG UTSTYR MELLOM EIENDOMMER VED ULIKE FORMER FOR ANLEGGSVIRKSOMHET

Bygge- og anleggsvirksomhet, grunnundersøkelser og lignende vil kunne medføre at jord, frø og planterester flyttes mellom eiendommer, enten i form av bortkjøring av overskuddsmasser eller som vedheng på maskiner og redskap. Dette innebærer en risiko for spredning av alvorlige planteskadegjørere, brysomme ugras og invaderende arter, som måtte befinne seg i jorda. For å hindre at så skjer, må nødvendige tiltak iverksettes.

Tilsyn

Mattilsynet fører tilsyn med aktiviteter som omfattes av matloven og forskriftene om plantehelse og floghavre, jf. matlovens § 23. I henhold til matlovens § 14, kan Mattilsynet kreve at virksomheten dokumenterer at regelverket er fulgt. Mattilsynet kan om nødvendig stoppe aktiviteter som er i strid med regelverket, jf. matlovens §§ 23 og 25.

Som en viktig del av sitt tilsyn gjennomfører Mattilsynet hvert år tilsynskampanjer overfor utvalgte bransjer. I 2016 er turen kommet til bygge- og anleggsvirksomhet og risiko for spredning av planteskadegjørere og floghavre med jord.

Hvem har ansvar?

I matloven § 18 står det at «*Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av planteskadegjørere*».

Alle som er ansvarlig for eller utfører bygge- og anleggsvirksomhet, har ansvar for å hindre at alvorlige planteskadegjørere og ugras spres fra en eiendom. Faren for spredning er størst fra dyrka mark. I sjeldnere tilfeller kan det forekomme alvorlige planteskadegjørere og ugras på gjengrodde arealer, i skog og i private hager. Potetcystenematoder er funnet i private hager i noen kommuner. På mattilsynet.no finnes informasjon om hvilke kommuner dette gjelder.

Hva må gjøres?

Jord kan ikke uten videre føres bort fra en eiendom uten at jordas status for planteskadegjørere og floghavre er avklart. Mattilsynet bør kontaktes for veiledning om, og forståelse av, regelverkets krav og informasjon om plantehelsestatus på de aktuelle eiendommene. Evt. kan kommunen eller Fylkesmannen kontaktes. I noen situasjoner kan det være nødvendig å ta ut prøver. Dette vil avhenge av om smittestatus er ukjent og hva jorda skal brukes til. Dersom potetcystenematoder (PCN) eller floghavre tidligere er funnet på eiendommen eller blir funnet ved analyse av prøver, må virksomheten iverksette tiltak som sikrer at arbeidet gjennomføres uten å spre smitte og kunne forklare dette overfor Mattilsynet.

Grundig rengjøring av maskiner og utstyr er et generelt og viktig tiltak for å hindre spredning av planteskadegjørere og floghavre. Ved å sikre at jord, frø og planterester er fjernet før flytting mellom eiendommer, hindres spredning av eventuell smitte.

Ved spørsmål knyttet til invaderende arter, som for eksempel tromsøpalme og parkslirekne, må Miljødirektoratet kontaktes.

Hvorfor?

Noen planteskadegjørere og ugras er regulert i lov og forskrift. Dette gjelder skadegjørere som har vesentlige samfunnsmessige konsekvenser. De er derfor underlagt offentlig tilsyn. Ved påvisning av regulerte skadegjørere vil Mattilsynet gi omfattende vedtak, for eksempel destruksjon av planter, forbud mot dyrking av enkelte kulturer eller forbud mot å føre bort jord. Å spre smitte kan derfor medføre alvorlige konsekvenser for andre.

Eksempler på regulerte skadegjørere som kan spres med jord, er potetcystenematoder (PCN), lys ringråte og floghavre.

Les mer

På mattilsynet.no kan du søke etter temaartikkel om «risiko for spredning av planteskadegjørere og floghavre i forbindelse med anleggsarbeid».

Aktuelt regelverk som forvaltes av Mattilsynet og Miljødirektoratet

- Lov 19. desember 2003, nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv.
- Forskrift 1. desember 2000, nr. 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere. I henhold til § 4, er det forbudt å spre planteskadegjørere som er listet i vedlegg 1 og 2. Flere av disse skadegjørerne finnes i jord, og kan derfor spres til nye områder ved flytting av jord og planterester.
- Forskrift 22. juni 2015, nr. 752 om floghavre. I henhold til § 8, tredje ledd, er det forbudt å omsette blant annet jord fra eiendom hvor det er floghavre. Videre skal maskiner og annet utstyr som har vært brukt på arealer med mulig forekomst av floghavre, rengjøres grundig før de flyttes til annen landbrukseiendom, jf. § 9, første ledd.
- Naturmangfoldsloven (Miljødirektoratet)
- Forskrift 19. juni 2015, nr. 716 om fremmede organismer (Miljødirektoratet)

Kontaktinformasjon

Mattilsynet, Felles postmottak, Postboks 383, 2381 Brumunddal
Tlf. 22 40 00 00, E-post: postmottak@mattilsynet.no,